

Innst. 222 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 163 L (2015–2016)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

Samferdselsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til ny lov om fornøyelsesinnretninger. Ny tivolilov vil erstatte lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker.

Flere av dagens lovbestemmelser er utdaterte, og det er behov for å oppdatere loven til dagens forhold og krav til fornøyelsesinnretninger. En ny og mer moderne lov vil styrke sikkerheten i fornøyelsesinnretninger. Loven vil innebære en mer tydelig ansvarsplassing og krav om sikkerhetsstyring, inkludert varsling og rapportering av ulykker og hendelser, forbud mot rus og pliktavhold. Ny lov vil også legge grunnlaget for en mer risikobasert tilsynsmetodikk og gi Statens jernbanetilsyn flere tilsynsvirke-midler.

1.1 Administrative og økonomiske konsekvenser

1.1.1 Administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke medføre vesentlige endringer når det gjelder det offentlige tilsynet med fornøyelsesinnretninger. Det overordnede ansvaret vil ligge i Samferdselsdepartementet.

Samferdselsdepartementet vil, i tråd med tidligere praksis, delegerer myndigheten til å føre tilsyn med fornøyelsesinnretninger til Statens jernbanetilsyn.

Lovforslaget vil åpne for et mer risikobasert og systembasert tilsyn. Dette vil kunne føre til en omfordeling av ressursbruken for tilsynet. Mens en stor del av ressursene i dag medgår til stedlige tilsyn og reisevirksomhet, kan en omlegging av tilsynet medføre en jevnere fordeling av tidsbruken mellom forberedelse til tilsyn, gjennomføring av tilsyn, oppfølging av tilsyn, reising, sikring av forsvarlig saksbehandling mv. Det forutsettes imidlertid at den totale ressursbruken ikke vil endres vesentlig.

De nye hjemlene i lovforslaget for ileggelse av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr vil kunne medføre noe økt saksbehandling for tilsynsmyndigheten. Det er vanskelig å anslå hvor mye merbelastning dette vil gi, men departementet antar at det ikke vil medføre noen vesentlig økning.

1.1.2 Økonomiske konsekvenser

Tilsynet med fornøyelsesinnretninger skal, som i dag, i hovedsak være selvfinansierende. Ny tivolilov anses derfor ikke å medføre økte omkostninger for det offentlige.

SIKKERHETSSTYRINGSSYSTEM

Etablering av et sikkerhetsstyringssystem vil være noe mer krevende enn å etablere en internkontrollhåndbok, slik det kreves etter gjeldende tivolilov. Særlig for de mindre virksomhetene vil det kunne være nødvendig med en viss kompetanseheving for å etablere et sikkerhetsstyringssystem. På den andre siden antas kravet til sikkerhetsstyringssystem å bli noe enklere for mindre virksomheter enn dagens internkontrollhåndbok (med detaljerte krav til innhold og struktur). Ettersom lovforslaget gir virksomheten mulighet for å etablere et sikkerhetsstyringssystem som dekker alle innretningene som omfattes av virksomheten, i motsetning til dagens regler, som

krever en internkontrollhåndbok for hver innretning, antas kravet om sikkerhetsstyringssystem å innebære en forenkling. Samlet sett er det derfor departementets oppfatning at kravet om sikkerhetsstyringssystem ikke vil innebære økte kostnader for virksomhetene.

FORSIKRINGSPLIKT

Mens hver enkelt innretning etter gjeldende regelverk skal være forsikret ut fra den enkelte innretningens risiko, åpnes det i lovutkastet for at virksomhetens samlede innretninger kan forsikres under ett. Dette antas å medføre blant annet reduserte forsikringspremier for de virksomhetene som har flere innretninger.

TREDJEPARTSKONTROLL

Lovforslaget gir hjemmel for at det i forskrift kan stilles krav til bruk av for eksempel et uavhengig inspeksjonsorgan for å verifisere at en fornøyelsesinnretning oppfyller tekniske krav til slike innretninger. Det er viktig å merke seg at standarder som beskriver tekniske krav til fornøyelsesinnretninger, forutsetter en slik kontroll. Disse standardene benyttes i stor utstrekning allerede i dag, og departementet antar derfor at dette ikke vil medføre vesentlige merkostnader for virksomhetene.

GEBYRER

Dagens gebyrstruktur innebærer et årsgebyr for fornøyelsesinnretninger i kombinasjon med særskilt fakturering av sikkerhetsmessig godkjenning. Samtidig gjennomføres det årlige, stedlige tilsyn av i hovedsak alle fornøyelsesinnretninger.

Lovforslaget åpner for et mer risikobasert og systembasert tilsyn, det vil si et tilsyn som vil basere seg på at virksomheten selv skal ha et sikkerhetsstyringssystem for kontroll med sikkerheten i sin virksomhet, og en risikobasert utvelgelse av virksomhetene for tilsyn. Det vil innebære at ikke alle fornøyelsesinnretninger blir underlagt stedlig tilsyn hvert år. Departementet og Statens jernbanetilsyn gjennomførte derfor en utredning av hvilken gebyrstruktur som skulle gjelde framover.

Departementet har som utgangspunkt at dagens nivå på den samlede gebyrbelastningen for bransjen, uavhengig av gebyrstruktur, ikke skal endres i vesentlig grad.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Sverre Myrli, Magne Rømmetveit, Eirik Sivertsen og Karianne O. Tung, fra

Høyre, lederen Nikolai Astrup, Torill Eidsheim, Nils Aage Jegstad og Helge Orten, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Åse Michaelsen og Morten Stordalen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Venstre, Abid Q. Raja viser til proposisjonen, der det framgår at det er behov for å oppdatere dagens tivolilov ettersom flere av dagens lovbestemmelser er utdaterte, og at regjeringen med lovforslaget mener en vil en få en lov som er oppdatert til dagens forhold og krav til såkalte fornøyelsesinnretninger – derav navnet «lov om fornøyelsesinnretninger». Komiteen viser i så måte til at definisjonen på en fornøyelsesinnretning er «en innretning hvor publikum bringes i bevegelse eller i en situasjon hvor de helt eller delvis ikke har kontroll over sin egen bevegelse».

Komiteen viser til at regjeringen i 2016 gjennomførte høring av forslag til ny tivolilov, og at det i svarene fra mange av høringsinstansene ble tatt opp hva som skal omfattes av tivoliloven og hva som skal omfattes av taubaneloven. Komiteen har ikke grunnlag for å gå inn i disse vurderingene og forutsetter at regjeringen har vurdert dette og funnet en tilfredsstillende løsning.

Komiteen er enig i at det er riktig å ta inn bestemmelser om ruspåvirkning, pliktavhold og testing også i tivoliloven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til svar fra samferdselsministeren av 18. januar 2017 og av 24. januar 2017 på spørsmål fra komiteen om departementets tilsynsmyndighet etter loven også kan delegeres til privat organisasjon eller institusjon.

Flertallet viser til at det ikke eksplisitt er tatt inn i lovforslaget at tilsynsmyndigheten kan delegeres til private, men at departementet likevel mener at det med lovforslaget gis en generell adgang til å delegeres tilsynet til private. Flertallet finner det noe merkelig at dette da ikke er tatt inn i loven, all den tid det er tatt inn en eksplisitt formulering om dette i forslag til ny taubanelov (jf. Prop. 162 L (2015–2016)), som behandles samtidig med ny tivolilov, og der det i § 4 heter:

«Departementets myndighet etter første ledd kan delegeres til privat institusjon.»

Flertallet viser til at tilsynsmyndigheten i dag er delegert til Statens jernbanetilsyn, og ser derfor ikke behovet for en generell hjemmel til at den kan delegeres til private. Flertallet mener det reiser flere prinsipielle spørsmål dersom tilsynsmyndighet

skal foretas av private, og spesielt på et område der den i dag foretas av et offentlig tilsyn. Dersom tilsynsmyndigheten en gang i framtida ikke skal foretas av Statens jernbanetilsyn, mener flertallet det er mest ryddig at det da foretas en lovendring dersom det da skulle være nødvendig å delegere tilsynsmyndigheten til private.

Flertallets forståelse av det framlagte lovforlaget er altså at det ikke åpner for å delegere tilsynsmyndigheten til private.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til svar fra samferdselsministeren av 18. januar 2017 og av 24. januar 2017 på spørsmål fra komiteen om departementets tilsynsmyndighet etter loven også kan delegeres til privat organisasjon eller institusjon.

Disse medlemmer slutter seg til at det åpnes for å kunne delegere kontrollmyndigheten til andre enn Statens jernbanetilsyn. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til det som er gjort blant annet med EU-kontrollen av biler, der forhåndsgodkjente verksteder kan foreta denne kontrollen.

Komiteen viser til brev fra Advokatfirmaet Mageli på vegne av Norsk Cirkus- og Tivolieierforening (NCTF) av 1. februar 2017 angående problemer med å få tegnet nødvendige forsikringer for fornøylesinnretninger.

Videre viser komiteen til svar fra samferdselsministeren av 13. februar 2017 på spørsmål fra komiteen. I brevet skriver samferdselsministeren blant annet:

«I lys av informasjonen fra NCTF, som tidligere ikke synes å ha blitt tilstrekkelig vektlagt, og komiteens spørsmål, kan komiteen i lovforslaget vurdere muligheten til å kunne gi unntak fra kravet til sikkerhetsstillelse. Dersom komiteen finner grunn til å vurdere en slik unntaksbestemmelse, kan dette konkret gjøres med følgende tillegg i ny tivolilov § 4 annet ledd c) *tekniske og driftsmessige krav, inkludert krav til bemanning, redningsberedskap, sikkerhetsstyringssystem og erstatnings- og forsikringsplikt samt unntak for krav til sikkerhetsstillelse.*»

Komiteen mener det er viktig å finne løsninger på problemene bransjen har med å få tegnet nødvendige forsikringer, og mener derfor at det i loven bør tas inn en bestemmelse om muligheten til å kunne gi unntak fra kravet til sikkerhetsstillelse. Komiteen støtter derfor samferdselsministerens forslag til endring i sitt eget lovforslag ved at det i § 4 tas inn: «samt unntak for krav til sikkerhetsstillelse».

Komiteen forutsetter at departementet finner løsninger på den usikkerheten som er oppstått i bransjen, og at driftssesongen 2017 for landets fornøylesinnretninger ikke blir vanskeliggjort som en følge av ny tivolilov.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om fornøylesinnretninger (tivoliloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Loven skal sikre at fornøylesinnretninger blir anlagt, bygget, drevet, vedlikeholdt og fjernet slik at innretninger ikke fører til skade på person, eiendom eller miljø.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder den som tilbyr publikum bruk av fornøylesinnretninger.

Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak unnta fornøylesinnretninger helt eller delvis fra loven. Enkeltvedtak om unntak for fornøylesinnretninger kan ikke påklages.

Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen i den utstrekning Kongen bestemmer.

§ 3 Definisjoner

I denne loven menes med

- a) *fornøylesinnretning*: installasjon til bruk for fornøylesformål som innebærer risiko, og som stiller minimale krav til ferdigheter, og hvor brukerne enten bringes i bevegelse eller situasjoner hvor de helt eller delvis ikke har kontroll over egen bevegelse, eller begge deler
- b) *virksomhet*: foretak, enkeltpersonforetak eller forvaltningsorgan som har driftstillatelse for én eller flere fornøylesinnretninger
- c) *ulykke*: uønsket eller plutselig hendelse eller en bestemt rekke slike hendelser på fornøylesinnretning som fører til død eller alvorlig personskade, betydelige materielle skader på eiendom eller på miljø, og andre lignende ulykker
- d) *alvorlig hendelse*: uønsket hendelse på fornøylesinnretning som under andre omstendigheter kunne ha ført til en ulykke
- e) *hendelse*: enhver annen uønsket hendelse enn en ulykke på fornøylesinnretninger, som har sammenheng med driften, og som innvirker på driftssikkerheten.

§ 4 Myndighet etter loven

Departementet er myndighet etter denne loven.

Departementet kan gi forskrifter om:

- a) bestemmelser om definisjon av fornøyelsesinnretning
- b) saksbehandlingsregler til driftstillatelse, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse, om vilkår for utstedelse og tilbakekall av driftstillatelse, samt om fjerning av fornøyelsesinnretning
- c) tekniske og driftsmessige krav, inkludert krav til bemanning, redningsberedskap, sikkerhetsstyringssystem og erstatnings- og forsikringsplikt samt unntak for krav til sikkerhetsstillelse
- d) godkjenning eller akkreditering av virksomhet som skal utføre oppgaver av sikkerhetsmessig betydning, samt bruk av slik virksomhet
- e) godkjenning eller sertifisering av personell som skal utføre oppgaver av sikkerhetsmessig betydning, samt bruk av slikt personell
- f) universell utforming av byggverk, innretninger og billettsystemer
- g) bruk av personlig verneutstyr
- h) plikt til varsling, rapportering og taushetsplikt, herunder hvilke opplysninger som skal inngå i varslings- og rapporteringsplikten, samt hvordan og til hvem dette skal skje
- i) behandling av personopplysninger
- j) tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, inkludert hvordan den skal fastsettes, beregnes og frafalles
- k) gebyr, årsgebyr og sektoravgift
- l) hvem som omfattes av forbudet mot ruspåvirkning og av påbudet om pliktmessig avhold, samt om testing av ruspåvirkning.

Kapittel 2. Tillatelse og krav til virksomheten

§ 5 *Virksomhetens plikter*

Virksomheten skal drive fornøyelsesinnretningen på en sikker måte og sikre at vilkårene som er satt for fornøyelsesinnretningen i eller i medhold av denne loven, er oppfylt.

Virksomheten skal stanse driften dersom hensynet til sikkerheten tilsier det.

I tilfeller hvor den som har driftstillatelse, leier ut innretningen til en leietaker, har leietakeren de samme plikter som innehaveren av driftstillatelsen.

§ 6 *Krav om driftstillatelse*

En fornøyelsesinnretning skal ikke tas i bruk før departementet har gitt driftstillatelse.

For søknad om driftstillatelse etter denne loven skal saksbehandlingsfrist være fire uker. Tjenesteloven § 11 andre ledd gjelder ikke for driftstillatelser etter denne loven.

§ 7 *Plikt til sikkerhetsstyringssystem (internkontrollsystem)*

Virksomheten skal etablere et system for å sikre og dokumentere at kravene i eller i medhold av denne loven er oppfylt.

§ 8 *Erstatnings- og forsikringsplikt*

Virksomheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av fornøyelsesinnretningen.

Virksomheten skal ha forsikring og sikkerhetsstillelse for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten. Manglende sikkerhetsstillelse medfører tilbakekall av driftstillatelsen.

Forsikringsselskapet hvor fornøyelsesinnretningen er forsikret, skal varsle tilsynsmyndigheten om bortfall av sikkerhetsstillelsen.

Kapittel 3. Varslingsplikt, rapportering og taushetsplikt

§ 9 *Varslingsplikt*

Virksomheten skal straks varsle politiet om ulykke med ikke ubetydelig personskade.

Virksomheten skal varsle tilsynsmyndigheten om ulykke eller alvorlig hendelse.

§ 10 *Rapporteringsplikt*

Virksomheten skal rapportere opplysninger om ulykker, alvorlige hendelser og hendelser til tilsynsmyndigheten.

§ 11 *Taushetsplikt*

Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilsynsmyndigheten, har taushetsplikt etter forvaltningsloven om det de får kjennskap til under utføring av arbeidet eller tjenesten. Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 gjelder likevel ikke.

Personer som nevnt i første ledd har i tillegg taushetsplikt om alle opplysninger som er innrapportert etter § 10. Dette gjelder ikke dersom tungtveiende offentlige hensyn tilsier at opplysningene bør kunne gis videre, eller opplysningene er nødvendige for å forklare årsaken til en ulykke eller hendelse.

Taushetsplikt etter første og andre ledd er ikke til hinder for at opplysningene bringes videre i den grad den som har krav på taushet samtykker, eller dersom opplysningene har statistisk form eller de er alminnelig tilgjengelig andre steder.

Opplysninger som er taushetsbelagt etter andre ledd, kan gis videre til utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner når dette følger av internasjonale avtaler som Norge har inngått.

Opplysninger som tilsynsmyndigheten mottar i medhold av § 10, kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak mot den som har gitt opplysningene.

Kapittel 4. Tilsyn. Reaksjoner ved lovbrudd

§ 12 Tilsynsmyndighet

Departementet, eller den departementet delegerer oppgaven til, skal føre tilsyn med at loven med tilhørende forskrifter overholdes (tilsynsmyndigheten).

§ 13 Tilsynsmyndighetens adgang til virksomheten

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven. En representant for virksomheten har rett til, og kan pålegges, å være tilstede under tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan likevel bestemme at representanter for virksomheten ikke skal være til stede ved intervjuer av arbeidstakere, hvis tilstedeværelsen ikke kan skje uten vesentlig ulempe eller hvis formålet med tilsynet kan settes i fare.

§ 14 Opplysningsplikt

Enhver som er underlagt tilsyn, skal uten hinder av taushetsplikt legge frem opplysninger som tilsynsmyndigheten mener er nødvendige for å kunne utføre tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

§ 15 Pålegg om korrigerende tiltak

Ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan tilsynet gi pålegg om korrigerende tiltak. Ved utferdigelsen av pålegg skal det settes en frist for oppfyllelse. Samtidig med utferdigelsen av pålegg kan det fastsettes tvangsmulkt.

§ 16 Pålegg om øyeblikkelig stans eller opphør av bruk

Tilsynsmyndigheten kan pålegge øyeblikkelig stans av driften helt eller delvis eller opphør av bruk med øyeblikkelig virkning dersom det avdekkes forhold som kan medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet. Slikt pålegg kan gis uten forhåndsvarsel. Om nødvendig kan tilsynsmyndigheten kreve bistand av politiet for gjennomføring av pålegg om stans eller opphør av bruk.

§ 17 Tilbakekall av tillatelse

Tilsynsmyndigheten kan trekke tilbake driftstillatelse ved brudd på vilkår eller krav som er satt for fornøylesinnretningen.

Tilsynsmyndigheten skal trekke tilbake driftstillatelsen dersom virksomheten går konkurs.

Tilbakekall av driftstillatelse gjelder inntil virksomheten ved ny søknad kan dokumentere at det forhold som forårsaket tilbakekallet er rettet, og vilkårene for driftstillatelse for øvrig er oppfylt.

§ 18 Tvangsmulkt

Tilsynsmyndigheten kan fastsette en tvangsmulkt dersom et pålegg ikke er oppfylt innen den fastsatte fristen. Tvangsmulkten kan varsles i pålegget. Tvangsmulkten starter når den fastsatte fristen er utløpt og løper fram til pålegget er oppfylt.

Tvangsmulktens størrelse skal beregnes ut fra hvor viktig det er at pålegget blir gjennomført og hvilke kostnader det vil ha.

Tvangsmulkt påløper ikke dersom etterlevelse blir umulig og årsaken til dette ikke ligger hos den ansvarlige.

Tilsynsmyndigheten kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt tvangsmulkt.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 19 Overtredelsesgebyr

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en virksomhet som overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven.

Når tilsynsmyndigheten skal avgjøre om et overtredelsesgebyr skal ilegges, og når sanksjonen skal utmåles, skal den særlig legge vekt på disse forholdene:

- overtredelsens grovhet og omfang
 - om overtrederen kunne forebygget overtredelsen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak
 - om overtredelsen er gjentatt
 - om overtrederen har eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen
 - overtrederens økonomiske evne.
- Overtredelsesgebyret tilfaller statskassen.

§ 20 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelser i eller i medhold av denne loven, straffes med bøter hvis forholdet ikke går under en strengere straffebestemmelse.

Den som uaktsomt eller forsettlig overtrer forbudet i § 21, straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år.

Kapittel 5. Pliktavhold og testing av ruspåvirkning

§ 21 Pliktavhold

Personell med oppgaver som kan påvirke sikkerheten for fornøylesinnretningen, må ikke bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler i tjenestetiden.

Tjenestetiden omfatter tidsrommet fra den tid da personell i henhold til sine tjenesteplikter påbegynner sitt arbeid, og til det avsluttes. Forbudet gjelder også i et tidsrom av åtte timer før tjenestetiden begynner.

§ 22 *Testing av ruspåvirkning*

Politiet kan ta alkotest (foreløpig blåseprøve) og foreløpig test av om en person er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel når det er grunn til å tro at personen har overtrådt bestemmelsene i § 21, eller personen med eller uten skyld er innblandet i en ulykke eller alvorlig hendelse eller det blir krevd som ledd i kontroll med virksomheten.

Dersom testresultatet eller andre forhold gir grunn til å tro at bestemmelsene i § 21 er overtrådt, kan politiet foreta særskilt undersøkelse av om det forekommer tegn og symptomer på ruspåvirkning, og fremstille personen for utåndingsprøve, blodprøve, spyttprøve og klinisk legeundersøkelse for å søke å fastslå påvirkningen. Slik fremstilling skal i alminnelighet finne sted når personen nekter å medvirke til alkotest eller foreløpig test av om personen er påvirket av annet berusende eller bedøvende middel. Utåndingsprøve tas av politiet. Blodprøve og spyttprøve kan tas av lege, sykepleier, helsesekretær eller bioingeniør. Klinisk legeundersøkelse foretas når det er mistanke om påvirkning av andre midler enn alkohol eller andre særlige grunner taler for det.

Kapittel 6. Andre bestemmelser

§ 23 *Gebyr og avgift*

Departementet kan kreve gebyrer for å behandle søknader om å få eller opprettholde tillatelser o.l. i eller i medhold av denne loven, og for tilsyn som gjennomføres for å sikre at loven eller vedtak i medhold av loven blir fulgt. Gebyrene settes slik at de samlet ikke overstiger tilsynsmyndighetens kostnader med saksbehandlingen eller tilsynet.

Departementet kan kreve gebyr som skal dekke kostnader knyttet til godkjenning av virksomhet etter

§ 4 andre ledd bokstav d) og godkjenning eller sertifisering av personell etter § 4 andre ledd bokstav e).

Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan fastsette en generell sektoravgift som skal dekke tilsynskostnadene til tilsynsmyndigheten dersom det ikke anses hensiktsmessig å pålegge den enkelte virksomhet gebyr direkte.

§ 24 *Fjerning av fornøyelsesinnretning*

Fornøyelsesinnretninger som ikke lenger er i drift, skal fjernes.

Virksomheten som har eller hadde den siste driftstillatelsen for fornøyelsesinnretningen, er ansvarlig for fjerningen.

Departementet kan fjerne fornøyelsesinnretningen for virksomhetens regning og risiko hvis den ikke er fjernet innen en fastsatt frist. Utgiftene til fjerning er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kapittel 7. Avsluttende bestemmelser

§ 25 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 26 *Opphevelse av andre lover*

Fra det tidspunktet loven trer i kraft, oppheves lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker.

§ 27 *Overgangsbestemmelser*

Forskrifter og vedtak gitt i medhold av bestemmelser i lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker, gjelder i den utstrekning de ikke strider mot bestemmelser i eller i medhold av denne loven.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 14. mars 2017

Nikolai Astrup

leder

Sverre Myrli

ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråd Ketil Solvik-Olsen til transport- og kommunikasjonskomiteen, datert 18. januar 2017****Spørsmål til Prop. 162 L og 163 L (taubaneloven og tivoli-loven)**

Jeg viser til brev datert 11. januar 2017, der det informeres om at saksordfører for Prop. 162 L (taubaneloven) og 163 L (tivoli-loven) har spørsmål til lovforslagene.

Nedenfor følger svar på disse spørsmålene:

1. I begge forslagene til lovtekst (§ 12 Tilsynsmyndighet) er det foreslått at departementet kan delegeres tilsynsmyndigheten. Av proposisjonsteksten fremkommer det at denne myndigheten kan delegeres til både offentlig og privat organisasjon.

- Det ønskes en nærmere redegjørelse for forslaget, utover det som står i proposisjonen.

- Er dette en videreføring av gjeldende rett?

- Hvilke private organisasjoner kan det være aktuelle å delegeres slik myndighet til?

- Er det vanlig at staten delegerer tilsynsmyndighet til private, og i så fall på hvilke andre områder i forvaltningen gjøres det?

I 1974 var det tre alvorlige taubaneulykker i Norge med til sammen seks døde og åtte alvorlige skadde. Samferdselsdepartementet og NSB, som da hadde tilsyn med taubaner, nedsatte da et utvalgt som fikk i oppdrag å gjennomgå taubanereguleringen og tilsynet med taubaner. I tråd med utvalgets innstilling anbefalte Samferdselsdepartementet at Taubanetilsynet skulle organiseres direkte under departementet, men at tilsynet skulle delegeres til Det norske Veritas, jf. Ot prp. nr. 41 (1976–1977). Ved endringslov 15. april 1977 nr. 27 kom derfor § 1 a inn i loven:

§ 1 a. Departementet kan overlate myndighet til å gi driftstillatelse, godkjenne planer, føre tilsyn m.m. med anlegg som går inn under denne lov, til en offentlig eller privat institusjon i det omfang, for det tidsrom og på de vilkår som måtte bli fastsatt etter nærmere avtale mellom departementet og vedkommende institusjon.

I Ot. prp. Nr. 41 (1976–1977) informeres det om behov for omorganisering og styrking av taubanetilsynets virksomhet, ønske om å inngå en tilsynsavtale mellom Samferdselsdepartementet og Det norske Veritas og behov for lovendring for å kunne delegeres "... den myndighet som er nødvendig for et effektivt tilsyn m.v. til Det norske Veritas eller annen privat institusjon som fungerer som tilsynshavende."

Avtalen mellom Samferdselsdepartementet og Det norske Veritas om kontroll og tilsyn med tauba-

ner og kabelbaner fulgte som vedlegg til Ot. prp. nr. 41 (1976–1977) og trådte i kraft 1. juni 1977. Fra dette tidspunktet, og frem til 1. januar 2012, var Det norske Veritas tilsynsmyndighet for taubaner i Norge. I 1992 ble Det norske Veritas også tilsynsmyndighet for park- og tivoliinnretninger i Norge etter delegasjon fra Kommunal- og regionaldepartementet via Statens Bygningstekniske etat, jf. lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker (tivoli-loven) inneholder følgende bestemmelse:

§ 3. Myndigheter

Departementet er den sentrale myndighet etter denne loven. Departementets myndighet kan delegeres til statlig fagorgan og andre offentlige eller private fagkyndige.

I Ot. prp. nr. 49 (1990–1991) Om lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker punkt 6.5, ble det presisert at proposisjonen bygger på at: "... myndigheten i utgangspunktet legges til departementet.". Det ble imidlertid presisert at selv: "... om det skal være en sentral godkjenning av den enkelte innretning, eventuelt for typer av innretninger, er det meningen at den løpende kontroll av innretningene skal kunne gjennomføres av enten offentlige etater eller private firmaer eller personer som har den nødvendige faglige kompetanse. Dette er det gitt hjemmel for i § 3 annet punktum ved at myndighet kan delegeres til andre offentlige eller private fagkyndige."

Bakgrunnen for behovet for å kunne delegeres til andre offentlige eller private fagkyndige ble begrunnet slik: "Dette vil gi et fleksibelt system, som åpner for en hensiktsmessig utnyttelse av de ressurser som finnes rundt om i landet på dette feltet ..."

Statens jernbanetilsyn ble så tilsynsmyndighet for taubaner og park- og tivoliinnretninger fra 1. januar 2012. Bakgrunnen for dette var at Det norske Veritas rundt årsskiftet 2010–2011 varslet at de ønsker å tre ut av kontraktene, da tilsynet ikke lengre var ansett som del av deres prioriterte kjerneområder.

Bakgrunnen for at forslag til lov om taubaner § 12 og forslag til lov om fornøyelsesinnretninger § 12 også inneholder en rett for departementet til å delegeres hele eller deler av tilsynet til privat organisasjon, er ment å fortsatt sikre et mest mulig effektivt og fleksibelt tilsyn. Statens jernbanetilsyn v/ Tivoli-tilsynet fører for eksempel tilsyn med ca. 850 fornøy-

elsesinnretninger, som kan kategoriseres i en rekke ulike kategorier¹. Den tekniske og kommersielle utviklingen har, og vil trolig fortsatt, ledet til nye tilsynspliktige innretninger – både på taubane- og tivoliområdet. Det taler etter min oppfatning for å videreføre muligheten til å kunne delegeres tilsynsansvar til private organisasjoner. Forslaget er således også ment å være en videreføring av gjeldende rett. På det nåværende tidspunkt har Samferdselsdepartementet ikke kjennskap til at det er aktuelt å delegeres tilsynsansvar til private organisasjoner.

St. meld. nr. 17 (2002–2003) vedlegg 1: Tilsynsorganer i Norge – faktabeskrivelse viser at det ikke er vanlig å delegeres tilsynsmyndighet til private. Jeg oppfatter det imidlertid at det er noe mer utbredt å delegeres tilsynsmyndighet på enkelte definerte områder til private, for eksempel der slike aktører har særlig kompetanse. Det vises til at classeselskap og godkjente foretak² fører tilsyn med skip og at Norges Luftsportsforbund fører tilsyn med seilfly og ballong. Det vises også til at private kjøretøyverksteder³ gjennomfører periodisk testing av kjøretøy. For øvrig konstaterer jeg at tilsynsmyndigheten på taubaneområdet var delegert til en privat stiftelse, Det norske Veritas, fra 1. juni 1977 til 1. januar 2012 og at tilsynsmyndigheten på tivoliområdet også var delegert til Det norske Veritas fra 15. mai 1992 til 1. januar 2012. Det norske Veritas tilsyn med taubaner og park- og tivoliinnretninger har fungert tilfredsstillende.

2. I Prop. 162 L heter det under merknadene til § 12: «Departementets tilsynsmyndighet kan delegeres til offentlig eller privat organisasjon, jf. også § 4 første og tredje ledd.» mens det i selve forslaget til lovtekst heter (til slutt i § 4): «Departementets myndighet etter første ledd kan delegeres til privat institusjon».

1. Tilsynspliktige fornøylesinnretninger etter tivoliloven § 2: Vassrutsjebaner, mindre innretninger som barnekaruseller og skinnegående tog bilbaner mv, større innretninger som karuseller, berg- og dalbane, tømmerrenner mv. spøkelseshus mv. oppblåsbare hoppeslott mv., radiobilbaner, simulatorer og bevegelige gulv (f. eks. rodeookse, snøbrett og vindtunneler), skytebaner med luft- eller fjærvåpen innenfor parker og tivoli, personførende taubaner (ziplines), høyde- og klatreparker, bungy-trampoliner, kommersiell gokart og saktegående frittstående kjøretøy innenfor avgrenset område i parker og tivoli, strikkehopp og katapult og andre innretninger/attraksjoner som setter publikum i "tvungen" bevegelse på tivoli og i fornøylesparker (og som ikke kommer inn under annen lovgiving som taubaneloven, vegtrafikkloven, produktkontrollloven el.
2. Godkjente foretak kontrollerer fiskefartøy og lasteskip under 15 meter. Godkjente foretak er private aktører som har fått en offisiell godkjennelse av Sjøfartsdirektoratet til å føre tilsyn med denne fartøygruppen.
3. De private kjøretøyverkstedene må være godkjent av Statens vegvesen for å gjennomføre testing av kjøretøy.

res til offentlig eller privat organisasjon, jf. også § 4 første og tredje ledd.» mens det i selve forslaget til lovtekst heter (til slutt i § 4): «Departementets myndighet etter første ledd kan delegeres til privat institusjon».

-Det ønskes en nærmere presisering av hva som menes her.

-Hvorfor brukes både begrepet «privat organisasjon» og «privat institusjon»?

Merknaden til forslag til lov om taubaner § 12: "Departementets tilsynsmyndighet kan delegeres til offentlig eller privat organisasjon, jf. også § 4 første og tredje ledd." er ment å presisere at departementets kompetanse til å delegeres tilsynsmyndigheten til annen offentlig organisasjon også kan omfatte departementets myndighet etter § 4 første ledd og annet ledd, det vil si også forskriftskompetanse. Merknaden er også ment å presisere at departementets kompetanse til å delegeres tilsynsmyndighet til privat organisasjon *ikke* skal omfatte forskriftskompetansen i § 4 annet ledd.

Begrepet "privat institusjon"⁴ i § 4 tredje ledd er bruk for å videreføre begrepet i dagens taubanelov § 1 a. Det er ikke tiltenkt noen materiell forskjell mellom de to begrepene, jf. at bokmålsordboka oppstiller "organisasjon" som et synonym til "institusjon".

-
4. I Prop 162 L Lov om taubaner (taubaneloven) til Merknader - § 4 Myndighet etter loven 3. avsnitt øverst på side 22 gjengis taubaneloven § 1 a i kursiv. Det står her "privat organisasjon", mens det i lovteksten står "privat institusjon".

Vedlegg 2**Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråd Ketil Solvik-Olsen til transport- og kommunikasjonskomiteen, datert 24. januar 2017****Oppfølgingsspørsmål til Prop. 162 L og Prop. 163 L fra transport- og kommunikasjonskomiteen**

Jeg viser til mitt brev 18. januar 2017, og komiteens oppfølgingsbrev datert samme dag. I komiteens brev bes det om informasjon om:

- Hvor i Prop. 163 L (tivoliloven) fremkommer det at tilsynsmyndighet kan delegeres til private organisasjoner?

- Hva er grunnen til at det eksplisitt står i forslag til taubanelov at tilsynsmyndighet kan delegeres til privat institusjon både i lovteksten (§ 4) og i merknader til de enkelte lovbestemmelsene (side 22 og 23), mens det ikke står eksplisitt i forslag til tivolilov?

I Prop. 163 L (tivoliloven) kapittel 7 *Tilsyn. Reaksjoner ved lovbrudd*, punkt 7.1 *Gjeldende rett*, side 13 første kolonne, annet avsnitt siste punktum går det frem at dagens tivolilov: "... gir adgang til å delegeres ansvaret til andre, inkludert til private ...". Ny tivolilov var ikke ment å endre dette. Derfor ble dette ikke nærmere omtalt i punkt 7.2 *Høringsforslaget*, herunder også den korte passusen "*Departementets tilsynsmyndighet kan delegeres.*" i merknaden til § 12 *Tilsynsmyndighet*, side 20 første kolonne.

Bakgrunnen for at delegasjon til private står i forslag til taubanelov, både i lovteksten (§ 4) og i merknader til de enkelte lovbestemmelsene, men ikke i forslag til tivolilov, skyldes at Prop. 162 L (taubaneloven) ble utformet av Samferdselsdepartementet og Prop. 163 L (tivoliloven) ble utformet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Selv om forslagene ble søkt utformet så likt som mulig, er de derfor ikke helt identiske hva gjelder lovtekst og tekst. Gitt at komiteen stiller spørsmål om hvor i Prop. 163 L (tivoliloven) det fremgår at tilsynsmyndigheten kan delegeres til private organisasjoner, mener jeg dette kan ytterligere tydeliggjøres i merkna-dene til ny tivolilov § 12 med følgende setning: "*Departementets tilsynsmyndighet kan delegeres til offentlig eller privat organisasjon.*".

VEDLEGG 3**Brev fra Advokatfirmaet Mageli ANS v/advokat Harald Andre Ryen til transport- og kommunikasjonskomiteen, datert 1. februar 2017****NY TIVOLILOV – FORESPØRSEL OM MØTE**

Undertegnede representerer Cirkus- og tivoli-eiernes forening. I forbindelse med ny tivoli lov, som er i Stortinget til behandling, har det kommet opp en problemstilling vedrørende den nye forsikringsordningen loven legger opp til.

Den nye ordningen innebærer forsikring med sikkerhetsstillelse. Bransjen tok opp med både departementet og tilsynet under høringen at dette kunne bli problematisk og at de ikke var sikre på om forsikringsbransjen ville tilby dette produktet.

Fra prp. 163 L side 9;

«Norsk Cirkus og Tivolieierforening mener kravet om objektivt ansvar er problematisk, og at dette har medført vansker med å få nødvendig forsikringsdekning. Norsk Cirkus og Tivolieierforening peker videre på at sikkerhetsstillelse er et nytt element i lovverket, som vil gjøre det ytterligere problematisk å få forsikring.»

Bransjen fikk forsikringer fra både departementet og tilsynet på at Finansnæringens Hovedorganisasjon var tatt med på råd og at forsikringselskapene skulle tilby denne tjenesten.

Nå viser det seg imidlertid at selskapene har interne retningslinjer på å ikke forsikre omreisende tivoli og cirkus og heller ikke ønsker å inngå nye avtaler med en bransje som har objektivt ansvar (selv om akkurat dette kravet ikke er nytt). Foreningen har vært i dialog med Finansnæringens Hovedorganisasjon og de har opplyst at de ikke har forstått at den nye ordningen dreide seg om omreisende tivoli.

Til nå har flere av de omreisende tivoliene vært forsikret gjennom utlandet, men heller ikke de utenlandske selskapene tilbyr sikkerstillelse for denne bransjen.

Det er derfor behov for en overgangsordning eller utsatt ikrafttreden på denne delen av den nye loven, slik at departementet og tilsynet kan gå i dialog med forsikringsbransjen på nytt for å få etablert et tilbud, eventuelt at dette kravet bortfaller.

Cirkus- og tivoliseringen starter nå snart og hovedforfallene for de fleste er i februar, det er derfor dette spørsmålet har kommet opp allerede nå og før loven er vedtatt. Flere av de som ikke har hatt forsikring i norske selskaper opplever nå at selskapene tar høyde for det nye og nekter å inngå nye avtaler.

Situasjonen kan nå føre til at de norske tivoliene ikke får forsikring og dermed ikke mulighet til å drive. De aller fleste norske markeder og festivaler har nå tilbud om tivoli, og bransjen gir hvert år millioner i inntekt til lag og foreninger som står som arrangør.

Cirkus- og tivolieierforeningen har behov for et møte med komiteen om dette relativt raskt. Det er også tatt kontakt med departementet om saken.

Fra foreningen vil formann Bjørn Lund (styreformann i Lund Gruppen – Kongeparken og Lunds Tivoli) og undertegnede møte.

Vedlegg 4**Brev fra Samferdselsdepartementet v/statsråd Ketil Solvik-Olsen til transport- og kommunikasjonskomiteen, datert 13. februar 2017****Spørsmål til Prop. 163 L (2016-2017) om lov om fornøyelsesinnretninger (tivoliloven)**

Jeg viser til brev 7. februar 2017. Nedenfor følger svar på komiteens spørsmål.

Spørsmål 1) En vurdering av brevet fra Advokatfirmaet Mageli ANS Ny tivolilov -forespørsel om møte, som fulgte vedlagt transport- og kommunikasjonskomiteens brev 7.februar 2017.

Statens jernbanetilsyn har i forbindelse med lovarbeidet hatt dialog og avholdt flere møter med ulike representanter for forsikringsbransjen, der utkast til ny lovbestemmelse om forsikring og sikkerhetsstillelse har vært presentert og diskutert.

Samferdselsdepartementet hadde, i lys av komiteens brev, den 9. februar 2017 møte med Norsk Cirkus og Tivoliforening (NCTF). NCTF informerte på møtet at de fleste omreisende tivoliene er forsikret for ansvar på subjektivt grunnlag, men at de ikke oppfyller forsikringskravet for objektivt ansvar i dagens tivolilov. Videre informerte NCTF om at norske forsikringsselskap angivelig har et selvpålagt generelt tegningsforbud ovenfor *omreisende* tivoli og at ikke svenske forsikringsselskap tilbyr forsikring som dekker objektivt ansvar. NCTF mener derfor det ikke er mulig å oppfylle kravene i gjeldende lov. NCTF ga også uttrykk for at forslag til sikkerhetsstillelse i ny tivolilov ville gjøre situasjonen helt umulig for de *omreisende* tivoliene. Jeg møtte Finans Norge og representant fra et norsk forsikringsselskap i dag 13. februar for bedre å forstå hvorfor ikke det tilbys forsikring til norske *omreisende* tivolier, når en ser hen på risikobildet for norske fornøyelsesinnretninger. Representanter fra NCTF og Statens jernbanetilsyn var til stedet på møtet. På møtet ble det enighet om at Statens jernbanetilsyn, Finans Norge og NCTF skal samarbeide for å presentere risikobildet knyttet til norske fornøyelsesinnretninger ovenfor relevante norske forsikringsselskaper.

Spørsmål 2) Hvordan vurderer departementet prinsippene om objektivt ansvar og sikkerhetsstillelse sett i forhold til muligheten for tivolier å kunne tegne forsikring? Spørsmål 3) Kjenner departementet til om forsikringsbransjen i dag tilbyr påkrevde forsikringer til tivoli-er?

Kravet om ansvar på objektivt grunnlag i forslag til ny tivolilov er en videreføring av gjeldende rett, jf. dagens tivolilov § 7. Lovgiver har ikke åpnet for å

gjøre unntak fra dette kravet i § 7. Kravet om sikkerhetsstillelse i forslag til ny tivolilov er nytt.

Om det objektive ansvaret

Dersom krav til objektivt ansvar ikke videreføres i ny tivolilov, vil brukernes mulighet til å få erstatning ved skader bli svakere. I tillegg vil brukeren måtte bevise at vilkårene for erstatning, blant annet kravet til subjektivt ansvar, er til stede. Ser vi hen til de seks alvorlige ulykkene på tivoli fra 1995-2014, der fire av seks skadde var barn og ungdom, mener jeg det er viktig å stå ved det objektive ansvaret¹

Etter det jeg forstår er det *omreisende* tivoli som har store utfordringer med å tegne forsikring som dekker objektivt ansvar. I følge Statens jernbanetilsyn er det ca. 20 virksomheter. Statens jernbanetilsyn opplyser imidlertid at de har fått signaler på at det er mulig å tegne forsikring, som dekker objektivt ansvar, hos utenlandske selskaper. I skrivende stund er verken Statens jernbanetilsyn, eller jeg, kjent med på hvilke vilkår eller hvilken pris som vil gjelde for slike forsikringer.

Om sikkerhetsstillelse

Krav om sikkerhetsstillelse er ment å styrke forbrukervernet ytterligere, ved at skadelidte kan henvende seg direkte til sikkerhetsstiller. *Omreisende* tivoli informerer imidlertid, som ovenfor nevnt, at det nye kravet om sikkerhetsstillelse vil gjøre det helt umulig å tegne forsikring for objektivt ansvar / være helt umulig å oppfylle.

I lys av informasjonen fra NCTF, som tidligere ikke synes å ha blitt tilstrekkelig vektlagt, og komiteens spørsmål, kan komiteen i lovforslaget vurdere muligheten til å kunne gi unntak fra kravet til sikkerhetsstillelse. Dersom komiteen finner grunn til å vurdere en slik unntaksbestemmelse, kan dette konkret gjøres med følgende tillegg i ny tivolilov § 4 annet ledd c) *tekniske og driftsmessige krav, inkludert krav til bemanning, redningsberedskap, sikkerhetsstyringssystem og erstatnings- og forsikringsplikt samt unntak for krav til sikkerhetsstillelse.*

Jeg viser til at *omreisende* tivoli kun utgjør i underkant av 20 % av alle fornøyelsesinnretninger med

1. Jf. brosjyren Tivolidrift i Norge.

sikkerhetsmessig godkjenning i dag og at de øvrige 80 % går under kategoriene:

Faste fornøylesinnretninger (innretninger plassert i fast lokaliserte fornøylesparker, som berg- og dalbaner, tømmerrenner, bob-baner, karuseller mv.)

- Vannrutsjebaner og - opplevelser (innendørs- og utendørs vannrutsjebaner mv.)
- Gokartbaner (innen- og utendørs)
- Høydeparker og ziplines
- Oppblåsbare innretninger (hoppeslott, -puter og sklier)
- Andre innretninger (bungyjump, båter, fornøyleseshus, vertikale vindtunneler, radiobiler og skytebaner)

Kravet til sikkerhetsstillelse bør følgelig bestå for de virksomheter som har mulighet til å oppnå slik sikkerhetsstillelse. Jeg viser igjen til formålet med sikkerhetsstillelsen. Videre til at krav til sikkerhetsstillelse også er foreslått i ny taubanelov, der sikkerhetsstillelse kan anses som en videreføring av dagens ordning med garantierklæring. Videre til at forslag til ny tivoli lov § 8 innebærer at plikten til å ha forsikring nå knyttes til selve tivolivirksomheten (og ikke til den enkelte fornøylesinnretning). Det innebærer en forsikring og en sikkerhetsstillelse for virksomheten.

Spørsmål 4) Kan departementet love at det finnes løsninger slik at tivoliene kan starte opp driften for sesongen 2017 som planlagt?

Jeg er informert om at Statens jernbanetilsyn har forlenget den årlige sikkerhetsmessige godkjenningen ovenfor de fornøylesinnretningene som oppfyller lovens krav i påvente av ny lov.

I Ot.prp. nr. 49 (1990-91) om lov om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøylesparker pkt 6.10 framgår det at Norges forsikringsforbund støttet forslaget om å lovfeste et objektivt ansvar med en plikt til å tegne forsikring. Situasjonen som nå har oppstått innebærer at *omreisende* tivolier ikke oppfyller gjeldende forsikringskrav, og dermed ikke en forutsetningen for driftstillatelsen.

I dagens tivoli lov § 2 annet ledd eksisterer det en begrenset adgang til å gjøre unntak fra lovens virkeområde. Bestemmelsen lyder «*Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak unnta innretninger helt eller delvis fra lovens virkeområde*». Etter forarbeidene er denne bestemmelsen særlig ment å gi mulighet til å kunne unnta innretninger som det viser seg at det ikke er nødvendig å ha like strenge krav til som andre, selv om de brukes i tivolier og lignende. Bestemmelsen bør imidlertid kunne benyttes i situasjonen her, hvor kanskje alle / mange *omreisende* tivoli i Norge risikerer å måtte legge ned driften på grunn av manglende forsikringsdekning, og hvor forsikring

på kort sikt er umulig å tegne. Nedleggelse av drift vil også få konsekvenser for alle lokale arrangementer og foreninger, som har *omreisende* tivoli som trekkplaster og inntektskilde.

Det vurderes nå om Statens jernbanetilsyn kan innvilge eventuelle søknader om midlertidig dispensasjon fra kravet om forsikringsplikt for objektivt ansvar, der det er dokumentert at det er helt umulig å ta tegnet en slik forsikring. Dette vil ikke rokke ved det lovfestede objektive ansvaret som sådan. I forbindelse med en slik dispensasjonsvurdering vil Statens jernbanetilsyn stille som et absolutt krav at de *omreisende* tivoliene er forsikret for subjektivt skyldansvar. Statens jernbanetilsyn vil også vurdere om det er mulig å stille krav til kompenserende tiltak som en forutsetning for slik dispensasjon.

Jeg vil avslutte med å informere komiteen om at Statens jernbanetilsyn har varslet samtlige virksomheter om at de vil ha fokus på forsikringsdekning ved sine tilsyn i 2017.